Kitsberg-Pappel'ilt jt. saadud andmed. *O. L.*

***WAHL, Heinrich Johann** v., kirjamees, sünd. 23. VI 1725 (vkj.?), tõsteti Saksa aadlikuks 1795, surn. 21. IX 1795 vkj.

Geneal. Handb., Livland, 3 [1930?], lk. 227 jj.; Kampmaa, Peaj. IIV (1938), lk. 202. *T.*

***VAHTRA, Jaan,** maalikunstnik ja graafik, tegi reisu Lääne-Euroopasse 1927 ja 1929, oli kunstikool „Pallase" õpetajaks kuni 1933, siirdus pensionile 1935 ja on a-st 1936 töötanud o./ü. „Noor-Eesti Kirjastuse" kunstilise nõuandjana. — V. uuemaist teoseist maali alal on mainitavad „Autoportree" (1929) ja „Autoportree" (1930), „Vana talumees" (1930), „Vanamehe pea" (1931), „Nature morte" (1931) ja „Tartu kalaturg" (1933); ta on illustreerinud ms. raamatud „Lydia Koidula laulud" (1935), V. Ridala „Laulud ja Kauged rannad" (1938) ja J. Barbaruse „Kalad kuival" (1938). V. on teotsenud ka kirjanduslikult ning on avaldanud eriraamatuina oma memuaarid „Minu noorusmaalt" I—III (1934—36), jutustused „Laane kurus" (1935), noorsoojutustiste kogud „Ohvrikivi" (1937) ja „Kuldne laev" (1938); peale selle on temalt ilmunud „Joonistamis-õpetus" (Tall., 1939; kõik teised on ilm. Tartus).

J. Barbarus, J. V. (1933); isikl. jm. saadud andmed. *T.*

VAHTRAMÄE, Hen(d)rik, Vabadussõja ja kohtutegelane, sünd. 18. I 1886 vkj. Viljandimaal Olustvere v. taluniku pojana, õppis kohalikes algkooles, lõpetas Tallinna Nikolai I gümnaasiumi 1907 ja Moskva ülikooli õigusteaduskonna 1911; ta ülendati tagavaraväe lipnikuks 1913. V. oli vandeadvokaadi abi Tallinnas 1914, võttis Maailmasõjast osa ohvitserina 1914—17 ja tõusis auastmes kapteniks. Siirdunud juunis 1917 1. Eesti polku, teenis ta pataljoniülemana kuni määramiseni dets-s 1917 4. E. polgu ülemaks, mis kohal asus polgu laialisaatmiseni apr-s 1918. V. oli alates nov-st 1918 E. Vabadussõjas lühikest aega Peastaabi kohtuvalitsuse ülem, siis 4. jalaväerügemendi ülema abi, 7. jalaväerügemendi ülem, sõjavägede ülemjuhataja staabi käskudetäitja ohvitser ja 1919—20 Sõjaringkonnakohtu alatine liige; ta ülendati koloneliks 1919, määrati mais 1920 Sõjaringkonnakohtu ja s. a. nov-s ühtlasi Priisikohtu esimeheks. V. on toiminud Kohtupalati liikmena 1922—23, Tallinna-Haapsalu Rahukogu esimehena 1923—35 ja Kohtukoja tsiviilosakonna esimehena a-st 1935. — V. teotses väga energiliselt E. rahvusväeosade loomisel, kusjuures üheks ta suuremaks teeneks on Virumaa kaitsemine Saksa okupatsioonivägede tuleku eel Venesse taanduvate Vene sõjaväeosade rüüstamiste ja vägivallategude vastu. Vabadussõjas juhtis V. edukalt rindeväeosi. Ka on ta Eesti sõjaväe kohtukorralduse loojaid. V. on E. Vabadusristi kavaler. Ta oli Vabadusristi vendade poolt loodud kindral J. Laidoner'i (vt. ka *Suppl.*) riigivanemaks valimist korraldava peatoimkonna esimees ja aktsiooni juhataja nov-st 1933 märtsini 1934. V. on a-st 1935 Balti riikide juristide büroo liige.

Eesti Vabadusristi Kavalerid (1935); Eesti Vabadussõda 1918—1920 I, II (1937, 1939); sõjaministeeriumi arhiivist jm. saadud andmed. *O. K.*

VALDEMĀRS (varasemal kujul ka **Woldemar**), **Krišjānis,** läti ärkamisaja tegelane, publitsist ja merenduse organiseerija, sünd. 15. XI 1825 vkj. Kuramaal Talsi (Talseni) maakonnas Sasmaki (praegu Valdemārpils) alevis, oli mõned a. vallakirjutajaks, astus 24-aastasena Balti kindralkuberneri vürst A. A. Suvorov'i (vt.) eriloal Liepāja (Liibavi) gümnaasiumi ja õppis 1854—58 Tartu ülikoolis kameraalteadusi. Ülikooli lõpetamise järel asus V. Peterburisse, kus teotses esialgu ajakirjanikuna ja oli järgmisest a-st rahaministeeriumi teenistuses. Äratanud tähelepanu oma kirjutistega merenduse kohta, saadeti ta 1860 kindraladmiral suurvürst Konstantin Nikolajevitši poolt Läänemere ranniku olusid uurima. A-il 1862—65 andis V. Peterburis välja lätikeelset edumeelset ajalehte „Peterburgas Awises". A-l 1863 ostis V. Novgorodi kub-s kaks mõisa läti maata inimeste asundamiseks. Kaotanud selle ettevõtte ebaõnnestumise tõttu paari a. jooksul kogu oma varanduse, asus V. 1867 Moskvasse, kus oli vene natsionalistlikkude ajalehtede, peamiselt M. N. Katkov'i „Московскія Вѣдомости" kaastööliseks. Vene Merenduse Arendamise Seltsi asutamisest a-st 1872 peale oli ta selle kirjatoimetajaks (asjaajajaks) enda surmani 25. XI 1891 vkj. Moskvas (maetud

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 358